

Martti Haani

Särkyneiden toiveiden tiellä

romaani

Särkyneiden toiveiden tiellä

© Martti Haani

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2010

ISBN 978-952-235-153-1

PROLOGI

Moni suomalainen huokaisi helpotuksesta keväällä 2008, kun suuri osa 90-luvun laman jälkilaskuista vanhentui. Ylivelkaantuneet yksityishenkilöt saivat velkansa anteeksi. Tuskien taivalta oli kestänyt lähes kaksikymmentä vuotta. Tuo aika oli erityisen pitkä sille, joka velkakierteessä pohdiskeli syytä omaan kurjaan tilanteeseensa. Syyllisyys tuntui raskaana. Kaikki eivät sitä kestäneet.

Laman syytä pohditaan edelleen. Maailmassa elettiin pitkää ja suurta murrosta. Sosialistinen järjestelmä oli tullut tiensä päähän ja kylmän sodan aikaiset rintamalinjat murtuivat. Mainingit tuntuivat myös Suomessa.

Varmaa kuitenkin on, että suurimmalta osalta ongelmat olivat kotikutoisia. Rahamarkkinoitten vapauttaminen ilman kunnollista valvontaa johti hillittömiin kulutusjuhliin.

Kansa hullaantui. Liian harvat poliittisista päättäjistä uskoivat juhlien päättyvän. Tavalliset kansalaiset sitäkin vähemmän. Vauhdin hurmasta haluttiin nauttia. Seinä tuli monelle vastaan täydessä vauhdissa.

Sitäkin selvisi huumorilla ja positiivisella elämän asenteella.

KUPLAT EIVÄT KESTÄ

Aamu ei ollut vielä valjennut.

Katulamppujen kelmeä valo riitti valaisemaan kosteaa kadun pintaa pieninä saarekkeina. Puiston lehdettomista puista piirtyivät vain ääriviivat eikä kadulla näkynyt kulkijoita. Pimeitten talojen ainoa valo oli numeroa osoittava lamppu. Kaupunki ei vielä ollut herännyt. Se nukkui.

Eräässä ikkunassa oli kuitenkin jo valoa. Satunnainen kuljija olisi saattanut jäädä ihmettelemään ja ehkä arvellut valon jääneen vahingossa palamaan. Siitä ei kuitenkaan ollut kysymys.

Jaakko Korpela istui yksinään hiljaisessa toimistossa pohdimassa tulevan päivän suunnitelmia. Tärkeä päivä oli edessä. Hän halusi valmistautua hyvin ja lähti valvotun yön jälkeen liikkeelle jo pikku tunneilla. Edellisenä iltana hän oli saanut luottomieheltään tärkeän puhelin soiton. Tilaus olisi varmasti tulossa.

Ehkäpä ennakkotieto oli väärä tai siihen liittyi väärinkäsitys. Korpela päätti odottaa kirjallista vahvistusta. Maailma oli opettanut, ettei kannattanut nuolaista ennen kuin tipahtaa. Oli tietenkin tärkeää tiedottaa hyvät uutiset heti tuoreeltaan. Se saisi kuitenkin vielä odottaa.

Kauppaa oli hierottu kuukausia eikä asiakkaan luottamuksen saavuttaminen ollut helppoa. Korpela yksinään ei olisi pystynyt vakuuttamaan Nokian insinöörejä. Useamman kerran oli käyty Ruotsissa katsomassa piirilevyjen valmistusta ja jokainen vierailu oli vahvistanut luottamusta yrityksen kykyyn toimittaa kokonainen tuotantolinja. Ansio tästä kuu-

lui ennen kaikkea Hans Teckenbergille, jonka asiantuntemus alalla oli kiistaton. Hansin tuki oli ollut korvaamaton koko hankkeessa. Itse asiassa Korpelan oli syytä olla kiitollinen hänelle monesta muustakin syystä.

Korpela vaipui ajatuksiinsa.

Varsin keveät olivat ne eväät, joilla Jaakko Korpela lähti maailmalle. Kansakoulun todistus oli ollut keskinkertainen. Ainoa kiitettävä arvosana oli voimistelussa ja urheilussa. Korpela oli aloittanut painiharrastuksen jo pikku poikana, olosuhteiden pakosta.

Sotaväessä hän oli kieltäytynyt AUK:sta, koska kotona odotti jo vaimo ja pieni lapsi. Siitä huolimatta hän sai korpraalin natsan ja hänet palkittiin pataljoonan parhaana jääkäriinä. Suomesta ei sotaväen jälkeen tuntunut löytyvän töitä, joten Korpela monen muun tavoin tarttui unelmaan rikastumisesta Ruotsissa.

Täysin kielitaidottomana hän eräänä päivänä löysi itsensä Norrköpingin rautatieasemalta. Eräs tuttava oli rohkaissut tulemaan työn hakuun sinne.

Ensimmäiset viikot menivät tuttavan nurkissa asuen ja työtä etsien. Kieli- ja ammattitaidoton mies ei ollut kovin kysytty Ruotsissakaan. Tilanne alkoi vaikuttaa epätoivoiselta.

Purkaakseen turhautumistaan Korpela etsi sopivia harrastuksia ja hakeutui painisalille. Siellä hänen kykynsä huomattiin.

Painiseuran puheenjohtaja oli innostunut uudesta lahjakkuudesta, jonka ansiolistalla oli jo mitaleja nuorten mestaruuskilpailuista Suomessa. Hän halusi olla varmistamassa lupaavan nuoren tulevaisuutta Ruotsissa. Samalla hän saisi merkittävää vahvistusta painiseuran edustusjoukkueeseen. Seuran puheenjohtaja oli esimiesasemassa Fiskebyn paperitehtaalla ja tarjosi töitä koneenkäyttäjän apulaisena. Korpelan ei tarvinnut kauan miettiä.

Hän tarttui innostuneesti tehtäviinsä ja hoiti kaiken tunnollisesti parhaan kykynsä mukaan. Työympäristö suhtautui myönteisesti tulokkaaseen ja muutamassa kuukaudessa kielitaitoa ja kokemusta oli kertynyt sen verran, että vastuita annettiin lisää. Korpela viihtyi työssään ja tunsu päässeensä elämän alkuun. Painiharrastustakaan ei tarvinnut jättää. Pikemminkin päinvastoin. Esimies piti huolen siitä, että aikaa harjoituksiin ja kilpailuihin löytyi. Tarvittaessa Korpela kävi vuoronsa alussa leimaamassa kellokorttinsa ja häipyi sen jälkeen harjoitussalille.

Kilpailumatkat olivat vielä asia erikseen. Niihin löytyi aina aikaa helpommin. Korpela oli seuran valttikortti, joka yleensä voitti oman sarjansa ja toi näin mainetta ja kunniaa koko seuralle. Puheenjohtaja huolehti siitä, että menestys noteerattiin. Palkka nousi ja Korpela palkittiin usein seuran parhaana painijana.

Näin jatkui muutaman vuoden. Vähitellen vuorotyö alkoi kyllästyttää. Ihminen eli ikään kuin irrallaan muusta maailmasta. Korpelan teki mieli tehdä jotain muuta.

Painipiireissä hän oli törmännyt Gösta Anderssoniin, joka toimi elektroniikkateollisuudessa. Göstan yritys valmisti pintakäsittelyyn liittyviä laitteita ja toimitti prosessien vaatimia kemikaaleja. Mahdollisuudet näyttivät rajattomilta. Gösta oli aloittanut AGA:n palveluksessa, mutta huomattuaan valtavan kasvupotentiaalin päätti perustaa oman yrityksen. Gösta oli kuvannut teollisuudenalaa parhaaksi mahdollisuudeksi tulevaisuuden kannalta. Korpela ei ymmärtänyt juuri mitään vuo-laista selityksistä, mutta uskalsi lopulta kysyä töitä.

Gösta oli vastannut lakonisesti:

– Soita minulle huomenna.

Seuraavana päivänä Korpela soitti jolloin Gösta ilmoitti:

– Sinusta tulee varastopäällikkö.

Siitä alkoi Jaakko Korpelan ura esimiehenä. Painiseuran puheenjohtaja ei ollut ollenkaan ilahtunut uutisesta. Vaikka Korpela oli vakuutellut jatkavansa harrastustaan, puheenjohtaja aavisti uusien tehtävien vievän miehen mennessään. Sovittiin pidettävän yhteyttä.

Uudessa tehtävässään Korpelalla oli muutamia alaisia. He katsoivat kummeksuen uutta esimiestään. Huono kielitaito eikä minkäänlaista kokemusta tekniikasta saati sitten esimies-tehtävistä. Korpela huomasi asenteet ja päätti yrittää entistä kovemmin.

Siitä tuli käännekohta hänen elämässään.

Yrityksen naapurina oli asiakas, elektroniikkatehdas, joka käytti heidän kemikaalejaan. Korpela solmi nopeasti läheiset suhteet käyttöpäällikön kanssa ja otti tavakseen viettää aamun ensimmäiset tunnit naapuritehtaalla opiskellen pintakäsittelyyn liittyvää tekniikkaa. Iltaisin hän täydensi tietojaan lukemalla alan julkaisuja.

Korpela onnistui pitämään tämän itseopiskelun muilta salassa ja siitä syystä alaiset olivat päivä päivältä enemmän ymmällä esimiehensä nopeasta asiantuntemuksen lisääntymisestä. Samalla kunnioitus lisääntyi ja Korpela hyväksyttiin sellaisena kuin hän oli. Joviaalina korpraalina, joka antoi käskyjä, otti vastuuta ja ylläpiti hyvää henkeä omassa ryhmässään.

Gösta oli ollut oikeassa arvioissaan elektroniikkateollisuuden osalta. Menestys jatkui ja toiminta laajeni. Korpela sai lisää tehtäviä ja oli lopulta vastuussa varaston lisäksi koko tuotannosta. Gösta itse keskittyi strategiaan.

Pari vuotta oli kulunut, kun Gösta pyysi Korpelan tärkeään neuvotteluun.

– Jaakko, olen ajatellut perustaa tytäryhtiön Suomeen. Kiinnostaisiko sinua lähteä vetämään sitä?

Siinä vaiheessa Korpela oli mennyt sanattomaksi. Typer-

tyneenä hän silmäili Göstan laatimia suunnitelmia ja arvioita markkinapotentiaalista Suomessa. Tarjouksesta ei tietenkään ollut lupa kieltäytyä ja mieli teki vastata suoralta kädeltä myöntävästi. Korpela oli kuitenkin kokemuksen myötä tullut varovaisemmaksi.

– Tulipa tämä äkkiä. Minun pitäisi vähän miettiä. Saanko aikaa huomiseen?

Seuraavana yönä uni ei maistunut. Nukahdettuaan hän aina heräsi hetken kuluttua painajaiseen, jossa oli menettämässä omaisuutensa. Välillä yritys oli kasvanut hallitsemattoman suureksi eikä hän tiennyt mitä siinä oli tapahtumassa. Lopulta Korpela nukahti unelmaan, jossa hän eleli rikkaana ja vaikutusvaltaisena miehenä. Vielä aamullakin haaste tuntui kuitenkin ylivoimaiselta.

– Milloin minun pitäisi muuttaa Suomeen?

Siihen päättyivät neuvottelut paikan vaihdosta.

Siitä oli kulunut jo monta vuotta. Kuinkahan monta?

Toimisto löytyi Sörnäisistä ja vähitellen toiminta käynnistyi. Suomalaiset yritykset olivat hyvin ennakkoluuloisia, varsinkin kun palveluja tarjosi ruotsalainen yritys. Korpela joutui tekemään valtavasti jalkatyötä päästäkseen oikeiden henkilöiden puheille. Verkosto rakentui hiljalleen ja häneltä alettiin pyytää tarjouksia. Kauppoja ei kuitenkaan syntynyt ja pahat aavistukset alkoivat vaivata. Korpela hoiti koko toimintaa yksin ja osti toimistopalveluja vain tarpeen mukaan. Hän ei rohkennut pyytää Göstalta enempää rahallista tukea kuin mistä alun perin oli sovittu. Vaisto sanoi, että ensimmäinen kauppa olisi tässä suhteessa tärkeä. Tarjouskantaa oli kertynyt jo kohtalaisesti ja ensimmäisestä kaupasta käytiin vakavia neuvotteluja.

Lähes vuosi oli kulunut aloituksesta, kun Gösta eräänä päivänä soitti. Hän kertoi myyneensä yrityksensä amerikkalaiselle yhtiölle nimeltä Oxy metal. Tieto sai Korpelan säikäh-

tämään pahanpäiväisesti. Gösta oli kehottanut ottamaan asian rauhallisesti. Mikään ei muuttuisi.

Sehän ei tietenkään pitänyt paikkaansa.

Muutaman viikon kuluttua toimistoon ilmestyi kaksi tummapukuista herraa. He ilmoittivat olevansa yrityksestä, joka edusti Oxy metal yhtiötä Suomessa. Oxy metal oli kuitenkin vain yksi heidän lukuisista päämiehistään.

Hetken aikaa keskusteltiin niitä näitä. Pian kuitenkin selvisi, että jatkossa heidän yhtiönsä tulisi hoitamaan Korpelan aloittamaa liiketoimintaa. Järjestelyssä jouduttaisiin arvioimaan uudelleen myös Korpelan oma rooli. Hänelle löytyisi ilman muita haastavia tehtäviä isossa organisaatiossa.

Paremmassa puutteessa tarjous oli hyväksyttävä.

Iso organisaatio toimii omalla tavallaan eikä siihen ollut ulkoa tulleen helppoa sopeutua. Korpela yritti parhaansa. Eniten häntä harmitti se, että hän oli menettänyt itsenäisyytensä. Raporttia piti kirjoittaa päivittäin ja istua jonninjoutavissa koordinointi palaverissa. Pompottelijoita löytyi niin sivulta kuin ylhäältä. Aloittamaansa markkinointityötä hän pääsi hoitamaan vain satunnaisesti. Aika meni useamman päämiehen asioiden hoitamisessa.

Sörnäisten aikoja tuli ikävä.

Gösta soitteli aika ajoin ja kyseli kuulumisia. Aluksi Korpela oli kehunut ja valehdellut viihtyvänsä hyvin. Hän ei ollut katkera Göstan ratkaisusta eikä halunnut tämän tuntevan syyllisyyttä oman kohtalonsa suhteen.

Vähitellen kuitenkin kävi ilmeiseksi, ettei Korpela viihtynyt uudessa työympäristössään. Gösta ymmärsi ja oli kiinnostunut kuulemaan yksityiskohtia. Vanhalle kaverilleen Korpela lopulta paljasti, että hänen esimiehensä oli kiero tyyppi. Kahden vuoden työrupeama tuntui riittävän. Enempää hän ei haluaisi. Lähtö olisi edessä.

Gösta kehotti ottamaan rauhallisesti ja lupasi palata asiaan.

Muutamia viikkoja myöhemmin Hans Teckenberg soitti ja ehdotti yhteistyötä. Gösta oli kertonut hänelle taustat. Yhteinen toimintasuunnitelma syntyi ja Korpela irtisanoutui tehtävästään. Hän perusti oman yrityksen ja ryhtyi entisen työnantajansa kilpailijaksi. Syntyi Korpela Trading Oy.

Sillä tiellä nyt oltiin eikä ollut pahemmin valittamista. Teckenbergin kanssa hommat tuntuivat sujuvan.

Korpelan mietteet keskeytyivät sihteerin tuodessa postin ja kahvia.

– Huomenta, ollaanpa sitä aikaisin liikkeellä tänään.

– Tänään on tärkeä päivä.

Korpela ryhtyi heti silmäilemään postia ja huomasi Nokian logolla merkityn kirjeen.

Kirjeen sisältö oli helppo hahmottaa. Siinähan se oli ensimmäinen merkittävä tilaus ja tärkeimmältä mahdolliselta asiakkaalta. Korpela ei katsonut tarpeelliseksi ryhtyä tutkimaan yksityiskohtia vaan julisti heti:

– Nyt on syytä juhlaan. Järjestätkö neuvotteluhuoneeseen pullakahvit ja kutsu sen jälkeen kaikki paikalle. Olisi vähän ilmoitettavaa.

Politbyroon kokous Moskovan Kremlissä oli aluksi sujunut tavanomaisesti. Eri hallinnon alat esittivät puuduttavat raporttinsa. Mitään uutta ei tullut esiin eikä ollut tarpeen keskustella. Ainoastaan Andropov katsoi velvollisuudekseen tehdä jonkun muodollisen kysymyksen ennen kuin antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle. Torkuksissa istuva joukko valpastui aina kuullessaan Andropovin äänen, mutta jatkoi sitten tympääntyneenä torkkumistaan.

Kun politbyroon uusi nuori jäsen aloitti puheensa, läsnäolijat hörivät korviaan. Oliko mahdollista, että joku uskallaa tällä arenalla arvostella sosialistista järjestelmää. Ei, kyllä puhujan täytyy olla seonnut tai ainakin humalassa. Muutoin tätä ei voi ymmärtää. Puhetta kuunneltiin tarkasti ja odotettiin Andropovin keskeyttävän esityksen minä hetkenä tahansa. Piti olla valmiina sivaltaamaan tätä keltanokkaa heti, kun lupa oli annettu. Samalla voisi kerätä kaikki mahdolliset irtopisteet puolueuskollisuuden nimissä. Andropov ei kuitenkaan tehnyt elettäkään keskeyttäkseen Gorbatsovin esitystä.

– ...Olemme jäämässä jälkeen länsimaista kaikilla rintamalla. Teollinen kehityksemme polkee paikallaan. Tuotteemme eivät kelpaa vientimarkkinoilla. Laatu ei vastaa standardeja. Saatamme onnistua myymään sotatarvikkeita meihin ystävällisesti suhtautuviin maihin, mutta siviilikäyttöön tarkoitettuja koneita ja laitteita ei osta mikään länsimaa.

Emme pysty tyydyttämään edes kotimaista kysyntää. Otetaan esimerkiksi autoteollisuus. Tavallinen ostaja saa rahat kasaan vuosikymmenen säästettyään, mutta joutuu sitten odottamaan toimitusta vielä useita vuosia. Sama koskee asuntotuotantoa. Kansalaiset asuvat kurjissa olosuhteissa ja parhaimmassakin tapauksessa aivan liian ahtaasti. Voisin luetella muita esimerkkejä epäkohdista vielä pitkään, mutta haluan tulla nyt asian ytimeen.

...Toverit, järjestelmämme on mätä. Olemme vuosikymmeniä pitäneet yllä illuusiota, joka on perustunut valehteluun ja ihmisten todellisten tarpeitten vähättelyyn. Tämä on johtanut tavallisten ihmisten turhautumiseen, korruptioon ja hillittömään juopotteluun. Kaikki tämä jäytää yhteiskunnan perusrakenteita ja johtaa lopulta syöksykierteeseen, mistä ei ole pelastusta. Meidän on nopeasti tehtävä jotain, mikä estää tällaisen kehityksen.

Gorbatsov vilkaisi ympärilleen ja piti pienen tauon. Hän tajusi viestin menneen perille. Neuvostoliiton korkeimman päättävän elimen, politbyroon, jäsenet istuivat lamaantuneina, niskat punaisina ikään kuin odottaen voimattomina seuraavaa iskuja. Gorbatsov ei ollut varma pitäisikö lopettaa tähän vai jatkaako. Hän oli jo puhunut lähes puoli tuntia. Andropov pelasti tilanteen.

– Olemme kuulleet toveri Gorbatsovin näkemyksen valtakunnan tilasta. Mikäli hänen käsityksensä on oikea, joutuvat kaikki teidän aikaisemmin esittämänne raportit vähän kummalliseen valoon. Selkeämmin sanottuna niillä ei ole minkäänlaista arvoa tämän maan tulevaisuuden suunnittelun ja johtamisen kannalta. Haluaako joku esittää toisenlaista näkemystä?

Hiljaisuus oli rikkomaton. Kenelläkään ei ollut rohkeutta eikä oikeastaan kykyäkään sanoa mitään. Varomattomat sanat tässä tilanteessa olisivat saattaneet olla kohtalokkaita. Jäsenet istuivat päät painuksissa odottaen mitä tuleman piti.

– Tulkitsen hiljaisuuden niin, että olette ainakin osittain samaa mieltä toveri Gorbatsovin kanssa. Näin ollen annamme hänen jatkaa. Hänen tulisi nyt kertoa meille mitä pitäisi tehdä. Ainakin joitain suuntaviivoja toivottaisiin.

Gorbatsov ymmärsi olevansa hyvin vaarallisessa tilanteessa. Se mitä hän oli jo sanonut, ei herättänyt sympatioita läsnä olevissa. Jos hän jatkaisi osoittamalla sormella yksityiskohdaisesti eri hallinnon aloilla todetun petkutuksen ja tehottomuuden, hän saisi vain ikuisesti katkeria vihamiehiä. Viisainta oli edetä pehmeästi.

– ...Tarvitsemme lisää avoimuutta koko yhteiskunnassa. Asioista pitää uskaltaa ja täytyy kertoa totuuden mukaisesti. Vain sillä tavalla arvomaailma muuttuu terveeseen suuntaan ja saamme luotua kestäväen perustan tulevalle kehitykselle. Minä kutsuisin tätä periaatetta nimellä ”glasnost” Toinen

tärkeä asia valtuuksien ja vastuiden delegointi. Päätöksiä pitää tehdä siellä missä on paras tietämys ja selkeä tarve päätösten tekoon. Tämä tarkoittaisi suurempaa itsenäisyyttä paikallishallinnolle ja Moskova-keskeisyyden vähenemistä. Esimerkiksi tuotantolaitokset voisivat asteittain saavuttaa taloudellisen itsenäisyyden. Tässä on hyvin laaja työkenttä, mikä vaatii uudenlaista ajattelua. Vanhat valtarakenteet on kerta kaikkiaan purettava ja tilalle kehitettävä uusi tehokkaampi järjestelmä. Tällaista muutosprosessia voisi kutsua sanalla ”perestroika”

Lopetettuaan Gorbatsov jäi seisomaan ja odotti yleisönsä reaktioita. Mitään ei kuitenkaan kuulunut.

Politbyroon jäsenet istuivat ilmeettöminä ja vaivautuneen näköisinä. Oli ennenkuulumatonta, ettei minkäänlaista ennakkotietoa oltu annettu esitetystä uudesta linjauksesta. Oli selvää, että Andropov oli tehnyt sen tahallaan. Hän oli halunnut antaa nöyryydyksen, joka muistettaisiin.

Sisimmässään monet jäsenistä miettivät jo omaa tulevaisuuttaan mahdollisen muutoksen keskellä. Muutosvastarinta alkoi itää. Peli ei ollut vielä menetetty. Niin monelle muutos toisi vain hävittävää. Tässä tilanteessa oli kuitenkin viisainta myötäillä uusia ajatuksia ja valmistella vastatoimia rauhassa. Oli odotettava sopivaa hetkeä.

Puolustusvoimien ylipäällikkö ryhdistäytyi.

– Hyvin mielenkiintoista. Luulen kuitenkin, että meidän syytä paneutua rauhassa toveri Gorbatsovin esittämiin ajatuksiin ennen kuin pystymme sanomaan mitään.

– Näin oli tarkoitus. Hänen ajatuksensa on esitetty muistiossa, joka nyt jaetaan teille kaikille. Lienee tarpeetonta korostaa sitä, että muistio on huippusalainen. Käsittelemme asiaa seuraavassa kokouksessa.

Hyvästellessään Andropov yritti lukea ilmeistä, miten

osanottajat olivat tilanteen kokeneet. Ainoa, minkä hän pystyi varmasti toteamaan, oli pelko.

Suomen Pankissa oli pitkään ollut pohdittavana rahamarkkinoiden vapauttamiseen liittyvät suunnitelmat. Markkinatalouteen ei kuulunut säännöstely edes pankkitoiminnan osalta. Suomen talous tuntui olevan vakaalla pohjalla ja pankkien vakavaraisuus oli erinomainen. Näissä olosuhteissa tuntui luonnottomalta säädellä pankkien luottopolitiikkaa. Varsinkin, kun naapurimaissa säätelyä oli kevennetty ja pankkien sallittiin hankkia ulkomaista luottoa ja tarjota vastaavasti asiakkailleen lainaa jopa kulutusluonteisiin tarpeisiin. Toisaalta löysä luotonanto lisäisi kulutusta ja varmasti johtaisi kiihtyvään inflaatioon. Markka heikkenisi ja devalvaatio olisi edessä.

– Minusta ihmisiä on pankeissa kyykytetty jo tarpeeksi. Ihmiset joutuvat edelleenkin laina-asiassa menemään hattu kourassa pankkiin ja nöyrästi hyväksymään pankinjohtajan ehdot. Vaihtoehtoja ei ole. Pankit toimivat eräänlaisessa keskuspankin ohjaamassa kartellissa. Ei tämä ole nykyaikaa. Markkinatalouteen kuuluu kilpailu. Pannaan pankit kilpailemaan asiakkaista. Se palvelee varmasti tavallisen kuluttajan etua.

Osastopäällikkö Pylvänäinen vaikutti hyvin innostuneelta.

– Oletko ottanut huomioon, että se saattaa johtaa hillittömään luotonottoon ulkomailta. Markka heikkenee, inflaatio kiihtyy ja ääritapauksessa devalvaatio on edessä, pääjohtaja yritti jarrutella.

Kokouksen esityslistalla ei tällä kertaa ollut muita asioita ja tarkoitus oli tehdä päätös suuntaan tai toiseen. Kaikki mahdolliset näkökohdat oli tuotu esiin jo aikaisemmissa kokouksissa. Johtokunnan muut jäsenet vaikuttivat tympääntyneiltä. Asiaa oli vatvottu riittävästi. Kukaan ei halunnut enää käyttää

puheenvuoroa. Kaikki katsoivat kysyvästi pääjohtajaan päin.

– Hyvä on. Tulkitsen hiljaisuuden niin, että enää ei haluta keskustella asiasta. On päätösten aika. Haluatte vapauttaa rahamarkkinat ja sallia vapaan kilpailun pankkien välillä. Näinhän se on?

Vastauksena olivat varovaiset pään nyökäytykset.

– Minun on syytä vielä keskustella tasavallan presidentin kanssa ennen kuin asiassa edetään. Pääjohtaja halusi turvata selustansa.

Asia kirjattiin huolellisin sanakääntein pöytäkirjaan. Kirjauksen sananmuoto aiheutti runsaasti keskustelua ja välillä näytti siltä, ettei mitään päätöstä ollut syntynytäkään. Lopullinen sananmuoto oli sitten niin ympäripyöreä, että sen saattoi jokainen tulkita omalla tavallaan. Suomen Pankki jäisi lopullisen tulkitsijan rooliin.

Päätös toimitettiin julkisuuteen seuraavana päivänä.

Pankkikonttorin aamu alkoi sähköisissä tunnelmissa.

– Nyt menivät strategiat uusiksi. Katsotaan kenen kantti kestää. Kovin vääntö tulee varmaankin KOP:n kanssa. Luulen, että muut putoavat kyydistä aika nopeasti. Pankinjohtaja Kauko Tavastila pyöritteli pääkonttorista saamaansa ohjetta.

– Perinteisesti asiakaskunta on ollut jakaantunut SYP ja KOP leireihin ja pysynyt uskollisena omalle pankilleen. En oikein ymmärrä, miten voisimme järkyttää tätä vakiintunutta käyttäytymistä. Apulaisjohtaja Mikko Saarela näki jo edessään sen hankalan ja nöyryyttävän tehtävän joka lankeaisi käytännössä kokonaan hänen osalleen.

Keskustelu, jota käytiin SYP:n Vantaan konttorissa, oli alkusoittoa pankkimailman totaaliseksi muutokselle.